

شماره: 97/10/43115

تاریخ: 1397/6/19

پیوست

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان دامپزشکی کشور

حمایت از کالاهای ایرانی

جناب آقای دکتر محسن مهدوی نژاد
مدیر کل محترم دفتر امور دارو و درمان

موضوع نامه: "دستورالعمل تولید قراردادی"

با سلام و احترام،

نظر به اهمیت ارتقای سطح کمی و کیفیت محصولات داروئی دامپزشکی بویژه در خصوص محصولات تولید داخل، کاهش انگیزه ورود و استفاده از داروهای قاچاق و غیر مجاز، افزایش بهره وری و استفاده بهینه از حداکثر توان تولید کارخانجات تولید کننده داخلی و نیز تشویق سرمایه گذاران داخلی و خارجی به سرمایه گذاری های اقتصادی، علمی و تحقیقاتی (در قالب شرکتهای دانش بنیان) در صنعت داروئی دامپزشکی کشور و حصول اطمینان از ورود، تولید و مصرف داروهای موثر و کاملاً بی خطر به بازار مصرف، دستورالعمل تولید قراردادی محصولات داروئی دامپزشکی به شرح زیر ابلاغ می گردد.

دکتر علیرضا رفیعی پور

رئیس سازمان

دستورالعمل تولید قراردادی

"ضوابط ، مقررات و شیوه نامه صدور پروانه تولید قراردادی"

فصل اول : کلیات

1- مقدمه:

نظر به وظیفه خطیر تامین به موقع داروی با کیفیت و به منظور استفاده از حداکثر توان تولید کارخانجات تولید کننده داخلی و نیز به جهت تشویق سرمایه گذاران و سوق آنها به سمت تکوین صنعت دارویی دامپزشکی از طریق سرمایه گذاری های علمی و تحقیقاتی (در قالب شرکتهای دانش بنیان) و یا سرمایه گذاریهای اقتصادی و اجتناب از واردات بی رویه و قاچاق محصولات دارویی ، دستورالعمل تولید قراردادی محصولات دارویی تهیه و تدوین گردید . امید است با بکارگیری این دستورالعمل و اجرای مقررات مربوط نه تنها نیل به اهداف اعلام شده میسرگردد ، بلکه بتوان مسیر صادرات را نیز هموار نموده و رونق ورود به بازارهای خارجی و ارز آوری در عرصه این صنعت را نیز فراهم نمود .

2-هدف: هدف از تدوین این دستورالعمل تشریح چگونگی صدور پروانه ساخت در قالب تولید قراردادی در داخل کشور می باشد.

3-دامنه کاربرد: متقاضیان تولید و آنالیز قراردادی دارو در داخل که به نوعی دارای فعالیت دارویی بعنوان تولیدکننده، نمایندگی رسمی معرفی شده توسط تولیدکننده و یا صاحب امتیاز فروش دارو در بازار (MAH) می باشند.

4-مسئولیت ها: دفتر دارو درمان و ادارات کل دامپزشکی استان ها

5- قوانین و مقررات مرتبط:

- قانون سازمان دامپزشکی کشور مصوب خرداد 1350
- آیین نامه اجرائی بند (ز) ماده (3) و مواد (7) ، (8) و (9) قانون سازمان ، مصوب آذر ماه 1391 هیئت وزیران
- دستورالعمل " صدور گواهی ثبت و مجوز ورود دارو و مواد اولیه دارو های دامپزشکی "

6- تعاریف:

6-1-روشهای بهینه تولید : به مجموعه اقداماتی که براساس اصول و راهنمای معین جهت بهبود تولید کارخانجات انجام می گیرد .

6-2- کارخانه تولید کننده مجاز: شرکت یا مؤسسه ای است که دارای مجوز معتبر تولید محصولات داروئی دامپزشکی از مرجع ذی صلاح کشور باشد.

6-3- دفتر: در اینجا منظور دفتر دارو و درمان می باشد.

6-4- سازمان: در اینجا منظور سازمان دامپزشکی کشور می باشد.

6-5- شرکت دانش بنیان: شرکت یا مؤسسه خصوصی یا تعاونی است که به منظور هم افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی (شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری) و تجاری سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالاها و خدمات) در حوزه فناوری های برتر و با ارزش افزوده فراوان و بر اساس معیارهای مورد نظر آئین نامه های معاونت علمی فناوری ریاست جمهوری، به تأیید کارگروه ویژه این کار می رسند.

6-6- تولید قراردادی (contract manufacture): تولید محصول/محصولات توسط یک تولید کننده مجاز که نام تجاری محصول ویا فرمول، شکل و بسته بندی وسایر خصوصیات میتواند به در خواست طرف قرار داد بر اساس موافقتنامه رسمی انجام گرفته که میتواند حتی لیبل اختصاصی را نیز شامل گردد.

6-7- تولید تحت لیسانس: به تولیدی اطلاق می شود که نام تجاری، فرمولاسیون، روش ساخت و کلیه ویژگیهای فیزیکی شیمیائی آن مطابق با پرونده صاحب لیسانس محصول (product license holder) بوده و تمامی اجزای تشکیل دهنده، بسته بندی و همچنین فرمول نهائی، مشخصات داروی تحت لیسانس را داشته و به تأیید صاحب لیسانس رسیده و متقاضی تولید یک شرکت داخلی تولید کننده دارو های دامپزشکی باشد.

6-8- پروانه ساخت: مجوزی است که توسط سازمان برای ساخت هر یک از محصولات داروئی تولیدی در داخل کشور صادر می گردد.

6-9- MAH: شرکت ثبت شده و دارنده مجوز فروش، صادره از مراجع ذی صلاح کشور متبوع که متولی کیفیت محصول داروئی پس از خروج آن از کارخانه محسوب می گردد.

6-10- طرفین قرارداد:

6-10-1- کارفرما (سفارش دهنده) صاحب امتیاز کالا می باشد.

6-10-2- مجری: کارخانه تولید کننده مجاز می باشد.

فصل دوم: انواع تولید قرار دادی و شرایط و ضوابط لازم

الف- انواع تولید قرار دادی

- 1- تولید قرار دادی تحت لیسانس
- 2- تولید قرار دادی بر اساس قرار داد معین
- 3- تولید قراردادی ثبت و تولید همزمان
- 4- تولید قراردادی مکمل سفارشی

ب- شرایط و ضوابط لازم

1- شرایط کلی (مجری) کارخانه تولیدکننده:

- مجری باید شرکت حقوقی مستقل باشد.
- دارای پروانه تاسیس و مجوز تولید معتبر (محصول مورد تقاضا)
- دارای تاییدیه شرایط بهینه تولید
- دارای خط تولید تایید شده مطابق آن محصول

2- شرایط اختصاصی (مجری) کارخانه تولید کننده:

- کارخانه تولیدکننده دارای پروانه ساخت آن محصول باشد .
- کارخانه تولید کننده دارای خط تولید محصول مورد در خواست می باشد ولی پروانه ساخت آن محصول را ندارد.
- کارخانه باید دارای مکان، تجهیزات، دانش، تجربه و کارکنان ذیصلاح برای انجام امور واگذار شده توسط کارفرما باشد.
- کارخانه نباید هیچ یک از امور محول شده به وی طبق قرارداد را بدون ارزیابی و تایید کارفرما و اطلاع دفتر دارو و درمان در اختیار طرف سوم قرار دهد.
- کارخانه باید اطمینان حاصل نماید که تمامی فرآورده ها، مواداولیه، جانبی و بسته بندی) منطبق با پروانه ساخت و دانش ارائه شده به وی می باشد.

3- شرایط کلی (کارفرما) صاحب امتیاز کالا:

- کارفرما دارای شخصیت حقوقی خارجی و یا داخلی مستقل می باشد.
- کارفرما سفارش دهنده محصول می باشد.

4- شرایط اختصاصی کارفرما :

- شرکت (MAH) خارجی است و متقاضی تولید تحت لیسانس (مطابق دستورالعمل تولید تحت لیسانس)
- شرکت (MAH) خارجی است و متقاضی تولید قراردادی بر اساس قرار داد معین
- شرکت (MAH) داخلی است و دارای نمایندگی رسمی شرکت خارجی در کشور و متقاضی تولید محصول ثبت شده از همان شرکت خارجی است
- شرکت (MAH) داخلی است و دارای نمایندگی رسمی شرکت خارجی در کشور و متقاضی تولید به شکل ریپک و یا تولید به شکل رقیق شده محصول از همان محصول ثبت شده شرکت خارجی است.
- شرکت (MAH) داخلی است و دارای نمایندگی رسمی شرکت تولید کننده داخلی در کشور و متقاضی تولید به شکل ریپک و یا تولید به شکل رقیق شده محصول می باشد
- تبصره 1: در صورتی که هدف از تولید قراردادی ریپک محصول باشد محصول مورد نظر می بایست قبلاً ثبت شده باشد و موافقت اولیه ریپک برابر ضوابط مربوط صادر شده باشد.
- تبصره 2 : در صورتی که هدف از تولید قراردادی رقیق سازی محصول باشد محصول به شکل اصلی و به فرم رقیق آن می بایست قبلاً ثبت شده باشد و موافقت اولیه آن برابر ضوابط مربوط صادر شده باشد.
- شرکت (MAH) داخلی است و نمایندگی رسمی شرکت تولید کننده داخلی در کشور، که متقاضی تولید محصول دارای پروانه ساخت توسط تولید کننده داخلی می باشد.
- لازم به ذکر است در این وضعیت با صدور پروانه ساخت برای کارفرما یا سفارش دهنده پروانه ساخت تولید کننده مجری از درجه اعتبار ساقط می گردد.
- شرکت دانش بنیان (مطابق دستورالعمل ثبت و تولید همزمان).
- شرکت متقاضی تولید دارای موافقت اصولی، مجوز تاسیس و یا مجوز تولید.
- شرکت (با موضوع فعالیت پرورش دام و طیور و آبزیان) و یا زنجیره های تولید متقاضی تولید سفارشی (مطابق دستورالعمل مکمل های سفارشی). شایان ذکر است که با توجه به نوع درخواست این نوع قرار داد منجر به صدور پروانه ساخت نمی باشد و در صورت درخواست پروانه ساخت اقدام مطابق مراحل اعلام شده وفق بند ب- شرایط و ضوابط لازم اقدام نمایند.
- سیستم مدیریت کیفیت کارفرما باید شامل کنترل و بررسی و ارزیابی سوابق و نتایج مربوط به هرگونه فعالیت برون سپاری باشد. در نهایت کارفرما مسئول کنترل برای اطمینان از وضعیت فرآیندهای برون سپاری می باشد.
- پیش از انعقاد قرارداد، کارفرما مسئول ارزیابی قانونی بودن، شایستگی و صلاحیت مجری برای انجام موفقیت آمیز فعالیتهای برونسپاری می باشد.

- مسئولیت ها تا شش ماه پس از پایان عمر قفسه ای با کارفرماست.
- کارفرما باید کلیه اطلاعات و دانش لازم را برای اجرای صحیح تولید قراردادی براساس الزامات قانونی و پروانه تولید محصول، برای مجری فراهم نماید.
- کارفرما باید اطمینان حاصل کند که مجری از کلیه مشکلاتی که فرآورده و یا عملیات، ممکن است برای ساختمان، تجهیزات، کارکنان و دیگر مواد یا فرآورده ها ایجاد نماید، آگاه می باشد.
- کارفرما باید عملکرد مجری را پیش و بازبینی نماید و همچنین هرگونه نیاز به ارتقاء را شناسایی و بهبود بخشد.
- کارفرما خود، یا براساس تاییدیه مسئول فنی شرکت مجری، باید اطمینان حاصل کند که تولید محصولات و یا انتقال مواد از سوی مجری به آنها مطابق با اصول GMP و پروانه ساخت، صورت گرفته است.
- کارفرما باید دارای آزمایشگاه کنترل کیفیت بوده و یا طبق قرارداد، کنترل محصول در آزمایشگاه مجری انجام پذیرد. در غیر اینصورت با یک آزمایشگاه مورد تایید مرکز آزمایشگاههای مرجع قرار داشته باشد.
- کارفرما مکلف است طبق ضوابط اعلام شده برای مسئولین فنی کارخانجات داروسازی، مسئول فنی واجد شرایط به دفتر دارو و درمان معرفی نماید.
- چنانچه کارفرما متقاضی انجام بخشهای مختلف فرآیند تولید در چند کارخانه باشد، موضوع باید صراحتاً در درخواست اولیه جهت اخذ مجوز لازم ذکر گردد.

فصل سوم: مراحل صدور پروانه ساخت تولید قرار دادی

الف- مشخصات محصول مورد در خواست جهت صدور پروانه ساخت

- محصول مورد نظر در لیست معتبر داروهای دامپزشکی کشور ثبت شده (در موارد ثبت و تولید همزمان برابر مقررات مربوط) باشند.
- مواد اولیه مورد استفاده در این نوع ساخت مشمول دستورالعمل ثبت و مجوز ورود ماده اولیه می باشد. دستورالعمل ثبت ماده اولیه اعلام شده در دستورالعمل ثبت و صدور مجوز ورود بشماره 94/30/80762-94/10/21)
- جهت محصولاتی که تحت عنوان مکمل سفارشی تولید میشوند پروانه تولید صادر نگردیده فلذا امکان فروش به غیر را به استثنای کار فرمای سفارش دهنده ندارد.
- جهت محصولاتی که تحت عنوان ریپک تولید میشوند پروانه ریپک صادر گردیده و مستلزم رعایت مقررات مربوط به ریپک محصولات می باشد.

- جهت محصولاتی که تحت عنوان رقیق سازی صادر میشوند پروانه رقیق سازی صادر گردیده و مستلزم رعایت مقررات مربوط به رقیق سازی محصولات می باشند.

ب- مراحل ومدارک مورد نیاز جهت صدور پروانه ساخت

مراحل صدور پروانه ساخت بر اساس نوع در خواست به لحاظ انواع تولید قرار دادی شرح داده شده در بالا و وضعیت کارخانه تولید کننده محصول به لحاظ دارا بودن پروانه ساخت می باشد:

1- اگر کارخانه تولید کننده دارای پروانه ساخت محصول باشد و تقاضای تولید محصول صرفاً بر اساس نام تجاری جدید یا همان نام تجاری قبلی برای کارفرما باشد:

- ارائه در خواست رسمی توسط سفارش دهنده یا کارفرما

- تصویر پروانه ساخت معتبر محصول کارخانه تولید کننده

- تصویر موافقت اداره کل دامپزشکی استان مربوط

-تصویر برابراصل قراردادموافقت کارفرما و مجری (در سربرگ مجری) که نام فرآورده مورد نظر و مدت قرارداد در آن صراحتاً قید شده است.

-تصویر نامه مجوز فعالیت کارفرما که شامل یکی از موارد اعلام شده در بند 4 (شرایط اختصاصی کارفرما) باشد.

-تصویر پروانه مسئول فنی کارخانه تولید کننده .

- تصویر ثبت نام تجاری جدید توسط کارفرما

- تصویر رنگی لیبل پیشنهادی با ذکر کامل مندرجات

- ارائه چک لیست ارکان موافقتنامه تولید قرار دادی بر اساس نوع قرار داد .

2- اگر کارخانه تولید کننده دارای پروانه ساخت محصول نباشد و تقاضای تولید محصول صرفاً بر اساس در خواست کارفرما باشد:

- اخذ موافقت اولیه تولید توسط کارخانه تولید کننده مطابق دستورالعمل مربوطه

- ارائه در خواست رسمی توسط سفارش دهنده یا کارفرما

- تصویر موافقت اولیه محصول کارخانه تولید کننده

- تصویر موافقت اداره کل دامپزشکی استان مربوط

- تصویر برابراصل قراردادموافقت کارفرما و مجری با تعیین ومعرفی PLH که نام فرآورده (با ذکر نام تجاری و ژنریک)
- مسئولیت تضمین کیفیت و صادر کننده برگ انالیز و مدت قرارداددر آن صراحتا قید شده باشد.

- تصویر نامه مجوز فعالیت کارفرما که شامل یکی از موارد اعلام شده در بند 4 (شرایط اختصاصی کارفرما) باشد.

- تصویر پروانه مسئول فنی کارخانه تولید کننده .

- تصویر ثبت نام تجاری محصول توسط کارفرما

- تصویر رنگی لیبل پیشنهادی با ذکر کامل مندرجات

- ارائه چک لیست ارکان موافقتنامه تولید قرار دادی بر اساس نوع قرار داد .

3- اگر کارخانه تولید کننده دارای پروانه ساخت محصول باشد ولی تقاضای تولید محصول به لحاظ فرمولاسیون - روش ساخت و یا مواد اولیه مورد استفاده با محصول کارخانه تولید کننده متفاوت باشد.

- ارائه در خواست رسمی توسط سفارش دهنده یا کارفرما

- تصویر پروانه ساخت معتبر محصول کارخانه تولید کننده

- تصویر موافقت اداره کل دامپزشکی استان مربوط

- تصویر برابراصل قرارداد موافقت کارفرما و مجری با تعیین ومعرفی PLH که نام فرآورده (با ذکر نام تجاری و ژنریک)
- مسئولیت تضمین کیفیت و صادر کننده برگ انالیز و مدت قرارداددر آن صراحتا قید شده باشد.

- تصویر نامه مجوز فعالیت کارفرما که شامل یکی از موارد اعلام شده در بند 4 (شرایط اختصاصی کارفرما) باشد.

- تصویر پروانه مسئول فنی کارخانه تولید کننده .

- تصویر ثبت نام تجاری جدید توسط کارفرما

- تصویر رنگی لیبل پیشنهادی با ذکر کامل مندرجات

- ارائه چک لیست ارکان موافقتنامه تولید قرار دادی بر اساس نوع قرار داد .

4- اگر تقاضا بر اساس تقاضای ثبت و تولید همزمان باشد مطابق دستورالعمل ثبت و تولید همزمان به شماره 96/05/31-96/10/36972

- اخذ موافقت اولیه ثبت و تولید همزمان توسط کارخانه تولید کننده مطابق دستورالعمل مربوطه

- ارائه در خواست رسمی توسط سفارش دهنده یا کارفرما

- تصویر موافقت اداره کل دامپزشکی استان مربوط

- تصویر برابراصل قراردادموافقت کارفرما و مجری با تعیین ومعرفی PLH که نام فرآورده (با ذکر نام تجاری و ژنریک)

- مسئولیت تضمین کیفیت و صادر کننده برگ انالیز و مدت قرارداددر آن صراحتا قید شده باشد.

-تصویر نامه مجوز فعالیت کارفرما که شامل یکی از موارد اعلام شده در بند ب- 4 باشد.

-تصویر پروانه مسئول فنی کارخانه تولید کننده .

- تصویر ثبت نام تجاری توسط کارفرما

- تصویر رنگی لیبل پیشنهادی با ذکر کامل مندرجات

- ارائه چک لیست ارکان موافقتنامه تولید قرار دادی بر اساس نوع قرار داد .

5- اگر کارخانه تولید کننده دارای پروانه ساخت محصول باشد و تقاضای سفارش دهنده مربوط به در خواست ریپک و یا رقیق سازی محصول باشد :

- اخذ موافقت اولیه ریپک توسط کارخانه تولید کننده مطابق دستورالعمل مربوطه

- ارائه در خواست رسمی توسط سفارش دهنده یا کارفرما

- تصویر موافقت اولیه ریپک /رقیق سازی محصول کارخانه تولید کننده

- تصویر موافقت اداره کل دامپزشکی استان مربوط

-تصویر برابراصل قراردادموافقت کارفرما و مجری با ذکر نام فرآورده (با ذکر نام تجاری و ژنریک) - مسئولیت تضمین

کیفیت و صادر کننده برگ انالیز و مدت قرارداددر آن صراحتا قید شده باشد.

- تصویر رنگی لیبل پیشنهادی با ذکر کامل مندرجات

- ارائه چک لیست ارکان موافقتنامه تولید قرار دادی بر اساس نوع قرار داد .

6- اگر کارخانه تولید کننده دارای پروانه ساخت محصول نباشد و تقاضای سفارش دهنده مربوط به درخواست ریپک و یا رقیق سازی محصول باشد :

متقاضی ریپک و یا رقیق سازی باید MAH شرکت تولید کننده (داخلی و یا خارجی) باشد

- اخذ موافقت اولیه ریپک توسط کارخانه تولید کننده مطابق دستورالعمل مربوطه

- ارائه درخواست رسمی توسط سفارش دهنده یا کارفرما

- تصویر موافقت اولیه ریپک /رقیق سازی محصول کارخانه تولید کننده

- تصویر موافقت اداره کل دامپزشکی استان مربوط

-تصویر برابر اصل قرارداد موافقت کارفرما و مجری با ذکر نام فرآورده (با ذکر نام تجاری و ژنریک) - مسئولیت تضمین کیفیت و صادر کننده برگ انالیز و مدت قرارداد در آن صراحتاً قید شده باشد.

- تصویر رنگی لیبل پیشنهادی با ذکر کامل مندرجات

- ارائه چک لیست ارکان موافقتنامه تولید قرار دادی بر اساس نوع قرار داد .

ج- توجهات

توجه 1) کلیه مراحل صدور پروانه ساخت ، صدور پروانه تحت لیسانس ، ثبت و تولید همزمان ، صدور پروانه ریپک و رقیق سازی ، صدور مجوز تولید سفارشی مستلزم رعایت دستورالعملهای ابلاغی مرتبط با تقاضا می باشد.

توجه 2) کلیه وظایف تعیین شده برای طرفین قرارداد از نظر سازمان واجب الاجرا و عدم رعایت آن موجب عدم اعتبار پروانه و لغو آن از طرف سازمان می گردد.

توجه 3) مدت اعتبار پروانه برابر مدت اعتبار قرارداد می باشد که در هر حال حداکثر 2 سال تعیین می گردد.

توجه 4) کلیه تعهدات اعلام شده در ظهر پروانه به عهده کارفرما و یا سفارش دهنده می باشد حتی اگر در متن قرار داد برخی از وظایف بر عهده مجری گذاشته شده باشد .

توجه 5) در مواردی که پروانه ساخت بر اساس نام تجاری جدید و یا تغییر فرمولاسیون و یا مواد اولیه و .... برای سفارش دهنده صادر گردد پروانه ساخت کارخانه تولید کننده غیر از موارد تولید تحت لیسانس لغو و از اعتبار خارج می باشد.

توجه 6) مادامیکه کارخانه تولید کننده محصولی را بصورت قرار دادی برای یک شرکت تولید می نماید امکان اخذ پروانه برای همان محصول را نخواهد داشت